

Sygn. akt I CSK 430/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzczuk

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa M.K.
przeciwko „R.” sp. z o.o. w W.
o ochronę dóbr osobistych,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 23 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.
z dnia 16 grudnia 2016 r., sygn. akt VI ACa .../15,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej
na rzecz powoda kwotę 1260, - (jeden tysiąc dwieście
sześćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił w całości powództwo M.K. w sprawie o ochronę jego dóbr osobistych i w pkt pierwszym zobowiązał pozwaną „R.” do zamieszczenia na stronie serwisu internetowego [...] w określonym czasie i formie ogłoszenia o następującej treści: „Redakcja serwisu internetowego [...] przeprasza pana M.K. za to, że naruszyła jego dobra osobiste w ten sposób, że opublikowała w serwisie nieprawdziwe informacje godzące w dobre imię pana M.K. dotyczące jego życia prywatnego i zawodowego (..)”. Nastąpiło to w szeregu zamieszczonych artykułów, we wrześniu i w listopadzie 2012 r. Ponadto zobowiązał pozwaną do usunięcia z serwisu internetowego [...] kwestionowanych artykułów (w punkcie drugim), zasądził na rzecz powoda kwotę 50 000 złotych z tytułu zadośćuczynienia (w punkcie trzecim) i rozstrzygnął o kosztach postępowania (w punkcie czwartym).

W uzasadnieniu wskazał z powołaniem się na dotychczasowe orzecznictwo i odpowiadające mu poglądy doktryny, że działanie pozwanego w ustalonych okolicznościach sprawy miało charakter bezprawny, a pozwany nie zdołał obalić ciężącego na nim pod tym względem domniemania prawnego (art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c.) i wypełnił przesłanki odpowiedzialności z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia jego dobrego imienia, godności osobistej i prawa do prywatności (art. 23 k.c.). W ocenie Sądu pozwany nie dochował należytej staranności i rzetelności dziennikarskiej przy zbieraniu materiałów na potrzeby publikacji, które uzasadniałyby przekazywanie negatywnej oceny dotyczącej osoby powoda. Pod tym względem niedochowane zostały wymagania stawiane przez przepisy ustawy z dnia 24 maja 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. z 1984 r. Nr 5, poz. 24 ze zm., dalej jako Pr. pras.), zwłaszcza art. 1, 6 ust. 1, art. 10 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 14 ust. 1 pkt 6 i art. 15 ust. 2 pkt 1. Zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz powoda miało podstawę w art. 448 k.c.

W wyniku apelacji wniesionej przez pozwaną Sąd Apelacyjny w W., wyrokiem z dnia 16 grudnia 2016 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji następująco: w całości w punkcie drugim, oddalając zobowiązanie pozwanej do

usunięcia z serwisu internetowego [...] artykułów wymienionych w treści ogłoszenia (wskazanego w punkcie pierwszym sentencji wyroku Sądu pierwszej instancji), w części w punkcie trzecim przez obniżenie kwoty zadośćuczynienia do kwoty 10 000 złotych oraz w całości w punkcie czwartym w odniesieniu do kosztów postępowania, przez zasądzenie ich w mniejszej kwocie, oddalił apelację w pozostałej części i zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania odwoławczego.

W skardze kasacyjnej zaskarżającej wyrok w części, strona pozwana zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 24 k.c. w związku z art. 38 ust. 1 Pr. pras. i w związku z art. 33¹ k.c. przez ich błędną wykładnię, polegającą na ustaleniu, że redakcja dziennika może być uznana za osobę, która dopuściła się naruszenia dobra osobistego, a w konsekwencji być podmiotem, który powinien dopełnić czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych; art. 24 k.c. w związku z art. 38 ust. 1 Pr. pras. przez ich błędną wykładnię polegającą na niewłaściwym ustaleniu, że wydawca tytułu prasowego może zostać zobowiązany do złożenia oświadczenia zmierzającego do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych w innym niż własne imieniu; art. 24 k.c. w związku z art. 7 ust. 2 pkt 8 Pr. pras. przez jego błędną wykładnię polegającą na ustaleniu, że redakcja może być stroną jakichkolwiek stosunków prawnych wynikających z działalności prasowej i odpowiadać za naruszenie prawa na skutek opublikowania materiału prasowego; art. 25 ust. 4 Pr. pras. w związku z art. 7 ust. 2 pkt 7 Pr. pras. przez ich błędną wykładnię polegającą na niewłaściwym ustaleniu, że za działania redakcji może odpowiadać jakikolwiek inny podmiot niż redaktor naczelny. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje i kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na początku należy stwierdzić, że w skardze, pomimo zgłoszonych wniosków końcowych nie jest kwestionowana podstawa faktyczna oraz prawna odpowiedzialności pozwanej za naruszenie dóbr osobistych powoda

(art. 23 k.c.), spełnienie przesłanek tej odpowiedzialności oraz treść oświadczenia, które ma obowiązek złożyć pozwana. W skardze podważona została tylko legitymacja strony pozwanej do występowania w sprawie w sytuacji, gdy podmiotem pozwanym i odpowiedzialnym za naruszenie dóbr osobistych powoda w wykazany w sprawie sposób powinien być, zdaniem skarżącej - redaktor naczelny serwisu internetowego [...].

W skardze kasacyjnej nie podważono także, że pozwana Spółka jest właścicielem portalu, na którym zostały zamieszczone artykuły powodujące naruszenie dobrego imienia powoda w sferze jego życia prywatnego i zawodowego.

Rozważenia zatem wymaga kwestia podmiotu, na którego może być nałożony obowiązek umieszczenia oświadczenia, wynikającego z zastosowania art. 24 k.c.

Z art. 38 ust. pierwszy Pr. pras. wynika, że odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba, którzy spowodowali opublikowanie tego materiału; nie wyłącza to odpowiedzialności wydawcy. W przepisie tym nie jest wymieniana w kręgu osób odpowiedzialnych redakcja, będąca według art. 7 ust. 2 pkt 8 Pr. pras. jednostką organizacyjną organizującą proces przygotowywania (zbierania, oceniania i opracowywania) materiałów do publikacji w prasie. Ma więc charakter jakby pomocniczy, techniczny w przygotowywaniu publikacji, nie ma ani zadań, ani kompetencji w decydowaniu o tym, co zostanie opublikowane, gdyż wymienione wśród zadań ocenianie materiałów również jest tylko czynnością przygotowującą decyzję, należącą do redaktora oraz redaktora naczelnego (art. 7 ust. 2 pkt 6 i 7 Pr. pras.). Z kolei, z art. 25 ust. 1 i 4 Pr. pras. wynika, że redaktor naczelny kieruje redakcją i odpowiada za treść przygotowywanych przez redakcję materiałów prasowych.

Warto jednak zwrócić uwagę na niuanse tego, kto może zostać powołany do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego spowodowanego publikacją prasową. Jak podnosi się słusznie w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2008 r. w sprawie I CSK 164/08 (nie publ.), to mimo brzmienia art. 7 ust. 2 pkt 8 Pr. pras. co do pozycji redakcji publikatora prasowego,

„zwyczajowo przyjmuje się, że - jeżeli tylko takie jest żądanie powoda, to, w razie jego uwzględnienia, formuła oświadczenia o przeproszeniu za naruszenie dóbr osobistych może być bezosobowa, tj. pochodzić od redakcji pisma, a nie personalnie od redaktora naczelnego”. Przychylając się do tego stanowiska można uznać, że jest ono właściwe zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o napiętnowanie metod stosowanych przez tytuł prasowy, znany z publikowania materiałów takiego rodzaju i o takim wydzwieku, jak publikacje dotyczące powoda. Nie tyle zatem sam redaktor naczelny lub pojedynczy redaktor w zespole redakcyjnym, ile cała redakcja, traktowana jako wspomniany zespół jest odpowiedzialna za przygotowywanie do publikacji materiałów naruszających konkretne dobra osobiste.

Skarżąca nie zauważyła, że w art. 38 ust. 1 Pr. pras. jest po średniku zdanie, które obciąża odpowiedzialnością za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego także wydawcę, odnośnie do którego odpowiedzialność innych osób nie wyłącza jego odpowiedzialności. W rozpoznawanej sprawie wydawca został pozwany i dlatego wydawca został zobowiązany do zamieszczenia ogłoszenia o treści wskazanej przez Sąd pierwszej instancji. Nie są zrozumiałe wywody pozwanej w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, która odwołuje się do wydawcy jako podmiotu pozostającego w kręgu osób odpowiedzialnych, a jednocześnie uważa, że powództwo powinno być oddalone, mimo że to nie redakcja a właśnie wydawca został w sprawie pozwany. W kilku miejscach uzasadnienia skargi tę prawidłowość pozwana potwierdza, nazywając nawet to wprost w zdaniu: „naruszenie dóbr osobistych powoda połączone zostało z działalnością wydawcy, nie zaś redakcji, co jest konstatacją poprawną jure”.

Skoro sama pozwana tak twierdzi, to poza może pewną niezręcznością w sformułowaniu przeproszenia i uwypukleniu w nim redakcji strony internetowej czasopisma, nie ma istotnej przyczyny, żeby zmieniać treść ogłoszenia przepaszającego powoda na stwierdzenie, że to pozwana jako wydawca serwisu internetowego [...] przepasza powoda i wtedy miałoby się uniknąć wątpliwości co do tego, kto zgodnie z art. 38 ust. 1 Pr. pras. jest podmiotem przepaszającym. Z okoliczności sprawy i treści zapadłego wyroku jest oczywiste, że to wydawca odpowiada za publikację prasową, jest więc zasadnie pozwany i ma ku temu

legitymację czynną. Nie kwestionuje jej, a przekonanie strony pozwanej, że byłoby lepiej, gdyby w treści przeproszenia nie była eksponowana redakcja serwisu internetowego, a pozostała sama pozwana, będąca wydawcą tego serwisu, nie jest wystarczające do kwestionowania słusznego w swojej wymowie ogłoszenia, przeprasającego powoda za naruszenie jego dóbr osobistych.

W tej sytuacji zarzuty dotyczące naruszenia art. 24 k.c. w związku z wskazanymi w skardze przepisami Pr. pras. są bezskuteczne, więc na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. należało skargę kasacyjną oddalić, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

kc

jw